

INDHOLD:

Kongens 60-årsdag

Kæmpeploven og
dybdepløjning

Irlands skove

Oplag: 19.300

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Nr. 4 - 80. årg.

25. marts 1959

Punktum- aerosol

**et nyt og bedre
middel i kampen
mod fluer og
flyvende insekter**

PUNKTUM bedøver ikke fluerne eller lægger en langsom og usikker død til rette for dem — man dræber dem simpelthen med et pust fra aerosolbeholderen — selv resistente (modstandsdygtige) fluer dræbes. — PUNKTUM kan uden risiko anvendes i hjemmet, i stalden, hønsehuset o. s. v. PUNKTUM er farveløst og pletter derfor ikke.

PUNKTUM er ikke brandbar

Vibe-Hastrup

Kemiske fabrikker I/S

Murrayanafyr — *Pinus contorta v. latifolia*

Den eneste danske bevoksning af murrayanafyr, der er kåret til frøavl, findes i Skjærtæk plantage ved Them. Fra denne bevoksning (F. 94), der nok er Danmarks smukkeste, hidrører ovenstående billede.

Hedeselskabets Skovfrøcentral har i bevoksningen udvalgt 8 af de bedste enkeltræer, som det er hensigten at benytte til etablering af en frøhave. Af de udvalgte træer ses nr. 3 (H. 21) midt i billedet.

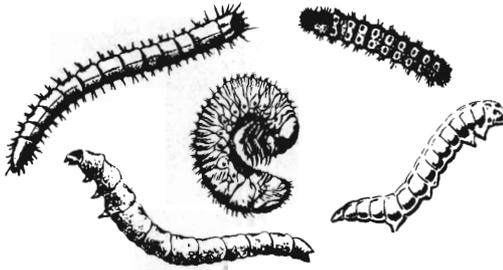
Når skovfrøcentralen er gået i gang med denne opgave, trods den forholdsvis beskedne plads murrayanafyr har i dansk skovbrug, skyldes det ikke alene ønsket om at fremskaffe det i arvelig henseende bedst mulige frø, men også i høj grad ønsket om at billiggøre frøproduktionen, idet frøindsamlingen i moderbevoksningen på grund af den sparsomme kogle-sætning og de vanskelige indsamlingsforhold iøvrigt er uforholdsmæssig dyr.

Novopan Træindustri A/S
samarbejder med Hedeselskabets Skovfrøcentral for på denne
annonceplads at bringe oplysninger om forædling af nåletræerne. Nr. 5.

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

PINDSTRUP . TELEFON 39*

Kålflue - gulerodsflye -
løgflue - oldenborrelarver -
smælderlarver - stankel-
benlarver - jordkrebs m. m.

Aldrex 30

- til effektiv bekæmpelse af alle
jordboende skadedyr!

ALDREX 30 er SHELL's effektive middel til bekæmpelse af de jordboende skadedyr, der på larvestadiet æder planternes rødder og derved forringer høst-udbyttet betydeligt. Vær sikker på en sund og rig afgrøde, brug SHELL ALDREX 30, en ringe omkostning, der betaler sig! Ring eller skriv til vort nærmeste distriktskontor eller til A/S DANSK SHELL og forlang Shell Teknisk Information nr. 14, der giver Dem alle yderligere oplysninger.

Anerkendt af Statens Forsøgsvirksomhed i plantekultur til sprøjtning mod smælderlarver før såning med 10 kg pr. ha.

Aldrin, Dieldrin, Endrin, Phosdrin og D.D. jordsterilisationsmiddel er Shell produkter til bekæmpelse af skadedyr i land- og havebrug.

A/S DANSK SHELL
SHELL-HUSET - Kampmannsgade 2
København V - Minerva 5340

22

Løve Garn

Aktieselskabet Holger Petersen

Købmagergade . København K.

Aarhus Privatbank

Aarhus

Stiftet 1871

København

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 4

25. marts 1959

80. årg.

udgår 16 gange årligt og sendes til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 50 øre pr. mm. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Redaktionsudv.: Afdelingsl., skovrider B. Steenstrup (formand), overingeniør N. Venov og distriktsbest. J. Alsted. Redaktør: H. S k o d s h ø j. Carlo Mortensens Bogtr., Viborg

Indhold: Kongens 60-årsdag. — Kæmpeploven og dybdepløjning. — Irlands skove.

Forsiden: Kulissekultur af rødgran, ædelgran, jap. lærk og douglas i Dalgas plantage, afd. 43 a, plantet forår 1952, fot. septbr. 1956.

Kongens 60-årsdag

I anledning af Hs. Majestæt Kong Frederik d. 9.'s 60-års fødselsdag repræsenterede direktør Niels Basse Det danske Hedeselskab ved audiensen den 11. marts og overrakte ved denne lejlighed den omstående gengivne adresse.

Adressen var smukt indbundet i lyst kalveskind og smykket med en akvarel af maleren Johs. Bæch. Selve adressen var tegnet af tegneren Ewald Thøgersen, Viborg.

Kæmpeploven og dybdepløjning

I »Jydsk Landbrug« og i »Dansk Landbrug« har der været nogle indlæg, der i temmelig stærke udtryk har kritiseret kæmpeplovens virksomhed. I den anledning har Hedeselskabets Tidsskrift modtaget følgende tre indlæg:

Kære direktør Basse!

Nu synes jeg ærlig talt, jeg er ved at blive i dårligt humør over skrivelserne om »Den store Plov«. Hidtil har jeg syntes, man kunne trække lidt på smilebåndet eller også stærkt beklage bestræbelserne for at skabe mistillid i forbindelse med denne store sags løsning.

Det er nu 35—40 år siden, Kr. Raunkjær og jeg gik rundt på Raunkjærs jorders og drøftede, hvordan vi kunne få ødelagt ahlen, og derved få mere sikkerhed i avlingen — men sprængningen med aerolit blev ikke til noget. — Længe før den tid og til for få år siden har dette store problem med ahlen og de lagdelte jorder ligget og råbt til forsknings- og forsøgsvirksomheden, men stort set lod vi forsøgsfolk det ligge til sorg og stor skade for det praktiske landbrug.

Så kom »Den store Plov«, og den satte lavinen i gang i en sådan udstrækning indenfor det praktiske landbrug, at den ikke lader sig standse igen — heldigvis. Nu bliver det forsøgs- og forskningsvirksomhedens opgave at prøve på at komme med i arbejdet.

Efter min opfattelse er vi mange planteavlskonsulenter, som glæder os over den stemning, som »Den store Plov« har afstedkommet. — Vel kan der findes eksempler på, hvor det kan drages i tvivl, om fremgangsmåden var den helt rigtige — bagklog kan man sagtens være —, men her i egnen er det i hvert tilfælde ikke vanskeligt at finde eksempler på det modsatte.

I kølvandet af »Den store Plov« er fremstillet andre plovstørrelser og typer, om de så er mere anvendelige og hvor? vel nok under

forhold, hvor pløjedybden ikke behøver at være så stor. — Hvor der er særlig fremtrædende sribedannelser efter »Den store Plov«, må fremtiden finde frem til metoder at få disse fjernet gennem jordblanding. — Hvor har vi forresten de eksempler indenfor forsøgsvirksomhederne, hvor man fandt det helt rigtige i første omgang: »Aldrig fær dig, altid på vej«, gælder vel også her. — Jeg glæder mig meget over, at »Den store Plov« har ført os ind på vejen, så nu er mange i gang med at høste erfaringer til gavn for de store områder, som er interesseret i denne sag.

Sender disse linier, for at De skal vide, at både det praktiske landbrug og mange konsulenter er glad ved den skabte stemning. Der har også været ventet længe nok på, at Holger Danske skulle vågne.

Venlig hilsen

K. V a d g å r d,
konsulent, Skjern.

DYBDEPLØJNING PÅ ØLGODEGNEN

Følgende bedes optaget i tidsskriftet:

I diskussionen på højeste plan om dybdebearbejdning af hedejord og gammel dyrket jord er de henholdsvis lykkelige eller stakkels ejere af et sådant stykke behandlet jord blevet nævnt. Som en af de efterhånden mange, der til dybdebearbejdning af gammel dyrket jord har haft kæmpeplovens »flugt over agrene«, er det vel kun rimeligt, om man gav sit besyv med.

Det var ikke artikler i dagspressen og på anden vis kunstig stimuleret interesse, der gav stødet til, at jeg og mange andre her på egnen tog problemet om dybdebearbejdning op til overvejelse. Det var ligesom, det lå i luften, at nu skulle der gøres noget. Den efterhånden veludviklede teknik skulle nok kunne magte en sådan opgave. Dræningsgrøfter og andre skorpebrydningsarbejder havde fortalt, at her lå der en mulighed for at foretage forbedringer. Vi holdt møde om det og besluttede os til at henvende os til Hedeselskabet, hvis folk kom og undersøgte jordbunden grundigt og sendte os den store plov og en grubber. Ved hjælp af, at vi havde dannet pløjelaug, kunne transportomkostningerne holdes nede. De to store larvefodstraktorer og ploven kunne flytte fra nabo til nabo uden blokvogne. Vi begyndte i 1952, og allerede efter første års pløjning kunne vi notere os så tilfredsstillende resultater, at vi fortsatte året efter og blev ved indtil i fjor, hvor vi ca. kunne melde færdig med de arealer, der her på egnen skulle behandles i de helt store dybder. Da det altid er de egentlige resultater, der tæller, skal jeg anføre, at udbytteforøgelsen er omtrent ensartet for alle afgrøder og tilsyneladende stigende for hvert

år. For korn har jeg med kontrol af vor lokale konsulent sat en bestemt marks udbytte op fra 18—20 hkg til 36,9 hkg pr. ha.

Det vil måske også interessere, at jeg i 1957 avlede 70 stativer hø på en mark, hvor jeg tidligere før dybpløjningen kun avlede ca. 10 stativer, dette år kunne jeg låne mine naboers høstativer, de havde ikke brug for dem, fordi de ikke havde fået dybpløjet.

Et forsøgsareal hos mig, der var dybpløjet, gav 36 hkg korn. Hos en nabo, hvor der ikke var dybpløjet, men hvor betingelserne ellers var de samme, blev der i et tilsvarende forsøg kun avlet 12 hkg. Også andre entreprenørvirksomheder har efterhånden udviklet en teknik, der gør det muligt at arbejde i dybden, og de har stadigvæk travlt for at efterkomme folks ønsker. Men det var kæmpeploven, der inspirerede til dette samfundsgavnige arbejde, og jeg og mange andre har grund til at takke for dens »flugt over agrene«. Og når man nu gang efter gang i forbindelse med plovens arbejde ser billeder med golde striber, synes vi, det er helt urimeligt. Det er kun undtagelsestilfælde, hvor disse striber er de fremherskende, og i løbet af ganske få år skal vi nok komme disse mere eller mindre fremherskende striber til livs med en blanding af jordlagene.

I diskussionen har det til tider været vanskeligt at skelne, om det er kæmpeploven, man vil have sat ud af funktion, eller det er hele dybdebearbejdningsarbejdet, der skal sinkes, til det er grundig forsøgsmæssigt belyst. Hvis det er kæmpeploven, der står hindrende i vejen for at komme videre i nogenlunde enighed, kan man så ikke konstruere en anden, der også går i dybden, måske lidt smallere, så den ikke ser så drabelig ud, eller hvad er der i vejen? Men der skal jo store og stærke ting til at bryde al og vælte store sten i 80 cm dybde. (En speciel opgave, som ploven jo er konstrueret for at løse).

Er det forsøgsarbejdet, der skal gå forud, så vil jeg opfordre til, at man arbejder intenst med sagen og sammen med praktiske resultater (snart) finder frem til et standpunkt, så vi kan komme videre. Det er mit indtryk, at der adskillige steder er gode resultater at hente ved dybdebearbejdningen. Omkostningsniveau og pris- og arbejdsforhold opfordrer jo til at udnytte de muligheder, der for den enkelte og for samfundet ligger for at hente større udbytte hjem.

Den 6. marts 1959.

K n u d R a u n k j æ r,
Raunkjærgård, Lyhne pr. Ølgod.

AF KÆMPEPLOVENS SAGA

Under denne overskrift skriver hr. professor S. Tovborg Jensen i »Jydsk Landbrug« nr.8 en artikel, der vist med rette kan betegnes

som en bredside mod ploven og dens videre skæbne. Kommen så vidt må der retfærdigvis også lyde en røst til dens forsvar. Kan disse linier bidrage til, at den ikke bliver likvideret i denne omgang, er hensigten hermed nået.

Jeg skal ikke blande mig i diskussionen, om heden skal pløjes eller ikke, det afhænger jo fuldkommen af de stedlige jordbundsforhold, som veksler fra sted til sted. Men på Vendsyssels vestkyst der kan den næsten gøre underværker, som sikkert rigeligt opvejer de skader, som åbenbart er sket andre steder. Ja, vi kunne endda ønske, at den var i stand til at gå endnu længere ned og kunne vende furen noget bedre.

Som bekendt blev der for ca. 300 år siden begravet i 1000 vis af tdr. land frugtbar muldjord af sandflugten fra klitten. Det er den, der ved plovens hjælp atter delvis bringes for dagens lys.

I efteråret 1956 blev begyndelsen gjort her i Ejersted, da fik jeg pløjet ca. 11 tdr. land, 2 naboer tilsammen 6 tdr. land.

I efteråret 1957 blev der pløjet ca. 45 tdr. land fordelt på 9 lods-ejere, da ville alle være med efter at have set avlen af det først pløjede.

Efteråret 1958 blev der pløjet ca. 80 tdr. land, da var også nabo-sognene kommen med. Den jord, der er pløjet, bestod af meget let sandmuld (der blev naturligvis begyndt fra den dårligste ende). Derunder mange steder et lag rent strandsand, der varierer fra få cm til enkelte steder 25 cm, derunder overvejende lermuld med de aller-fleste steder ler under.

Ved dybpløjningen opnås, at der fåes et tungere og bedre muld-lag, med alle de fordele som det indebærer, og hvad der er meget væsentlig »brændepletterne« forsvinder (der hvor der var et rent sandlag imellem de 2 muldlag).

Hvad udbyttet angår, så svarer merudbyttet allerede det første år rundt regnet til hvad pløjningen koster, det vil sige 5—6 tdr. korn pr. td. land. Jeg kan iøvrigt henvise til et forsøg i 1958 (nr. 78 i beretningen udgivet af H. A. L. S.), hvor der er avlet fra 44 til 50 hkg blandsæd pr. ha som første afgrøde efter pløjning til ca. 90 cm dybde. Foldudbyttet i den pågældende mark iøvrigt svarende til grundgødet i forsøget, det vil sige 24—25 fold. Der er givet 300 kg pr. td. land af blandingsgødning af fosforsyre og kali + 200 kg kvælstof. Den afpløjede muld ligger nemlig med ret pæne fosforsyre- og kalital, svovl eller andre uheldige forbindelser har vi ikke mærket noget til.

Hvad striberne angår, så ser vi dem kun hvor der har været et tykt sandlag imellem — og de steder groede der meget lidt i forvejen.

Af ovenstående er forhåbentligt fremgået, at kæmpeploven

endnu har en gerning at øve, ikke for min skyld, for jeg er omtrent færdig, jeg har fået 35 tdr. land af min ringeste jord forvandlet til min bedste. Men jeg tænker på de mange, langs i hvert fald Vendsyssels vestkyst, der kunne gøre lige så.

Det skulle glæde mig at tage imod den høje sagkundskab til sommer for personligt at se resultaterne, men det skal helst være i eller efter en tør periode, så er der syn for sagen.

Den 4. marts 1959.

Niels Olesen,
gårdejer, Ejerstedgård, Nr. Saltum.

Irlands skove

Af Har. Skodshøj.

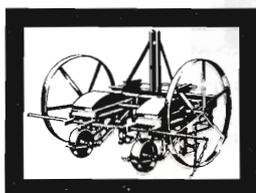
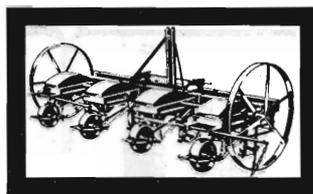
I en tidligere artikel om Irland kaldte jeg Irland et nøgent land. Dermed søgte jeg at give udtryk for, at størstedelen af den irske fristat mangler de skove, der i andre lande skaber afveksling og en fornemmelse af velvære og hygge. Selv haver kniber det med, det er kun et fåtal af de irske landbrug, der omkring hjemmene har tilplantede haver. Men langs vejene gror dog fuchsiaerne i milelange hegn med flere meter høje buske, og i efterårstiden lyser de røde blomster i myriader.

I F. A. O.'s oversigt over skovforholdene i de forskellige lande oplyses det, at der i 1951 fandtes 124.000 ha skov i Irland, d. v. s. at skovprocenten ligger omkring 2, altså omtrent den samme procent som i Jylland for 100 år siden. Af disse ejes ca. 61.000 ha af staten, medens resten er på private hænder, idet der ikke foreligger noget om, at kommuner eller amter ejer skov. I de mellemliggende år er de statsejede skove dog udvidet med 5—10.000 ha årligt, næsten udelukkende ved tilplantning af hidtil ubenyttede øde arealer.

Irlands skovhistorie er nogenlunde fælles med det øvrige Europa med hensyn til ødelæggelse af ældre tiders meget udbredte skove. Kvægbrug og hensynsløs hugst fik skovene til at forsvinde, men der er den forskel på Irland og de fleste andre europæiske lande, at ødelæggelsen fortsattes længere frem i tiden end andre steder med undtagelse af England, hvor det samme var tilfældet. Navnlig under den første verdenskrig var de endnu bestående skove udsat for en voldsom udplyndring, idet Englands livsvigtige krav på træ i forbindelse med de store priser var mere, end skovejerne i Irland kunne stå for. Det er da også kun få gamle skove, der endnu findes. Til gengæld

Denne maskine er en ny, men i praksis helt gennemprøvet konstruktion til såning af bede- og kålroer.

Den sår ét korn ad gangen med ca. 5 cm mellemrum. Bemærk, frøets ringe faldhøjde sikrer nøjagtig frøafstand. De sparer derfor på frøindkøbet, men fremfor alt går udyndingen hurtigt fra hånden — ja, nogle mener, at man reelt sparer den første udynding.

Maskinen leveres i 3 størrelser til 2-4 eller 6 rækker. Trykruller leveres i to modeller til henholdsvis let eller tung jord.

Nu kan De rationalisere arbejdet i roerne

AGYRO
SKIVE TLF. 1500

MAMMEN

EEN-KORNS-SÅMASKINE

Kupon:

De bedes omgående tilsende undertegnede gratis specialbrochure over Deres eenkorns-såmaskine.

Navn .....

Adresse .....

BETONKLINKER
til
HULMURS- OG
STALDISOLERING

★
ÅS FISKBÆK
BETONKLINKERFABRIK
TELEFON HERBORG 12

PLANTELÆRRED

Bedste kvalitet m. farvet kendetråd — såvel i ruller som i afskårne stykker.
Sejlgarn — Jutegarn
Indhent venligst tilbud hos

FYENS SÆKKEINDUSTRI
/ Lydia Gaardon
HAVNEGADE 21 · ODENSE · TLF. 13 15 14

ENCSKO

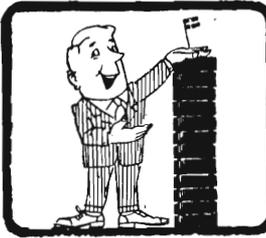
STRØMMEN
RANDERS
TLF. 651

A/S Skive Markfrøkontor
Grundlagt 1896
Telefon 94 Skive
FRØAVL FRØHANDEL

Herning Hede- & Discontobank
10—12½, 14½—17
Telefon 5 . 273 . 720

HUSK at melde flytning til postvæsenet

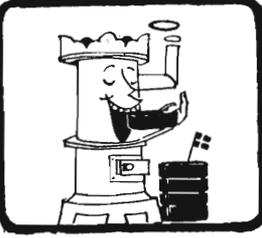
AALBORG
AKVAVIT.

Som god samfundsborger køber jeg danske brikker, baade fordi de er gode og billigere end de udenlandske . . .

Danske brikker er nemme og billige — og renlige i brug. Og de holder paa varmen dag og nat —

Jeg gløder af begejstring for danske brikker. De dækker mit kalorierebehov og udnytter min store varmtrang . . .

Husk derfor, næste gang De køber brændsel, at forlange **DANSKE BRIKKER** hos Deres sædvanlige brændselshandler.

KUN DANSKE BRIKKER TIL DANSKE OVNE - EN FORDEL FOR DEM OG DANSK VIRKE

Skandia-kalk

Alle arter jordbrugskalk

Skandinavisk Kalk og Kridt 1/5

Aalborg: Telefon 2 92 55

Driftskontor: Tlf. Sdr. Tranders 147

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. Birk — Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14
FØRER KUN MÆRKEDE VARER
Alle arter betonvarer til afvanding og kloak løser
FORLANG TILBUD

LOMBORG'S PLANTESKOLE

GRANHØJ v. AALBORG

TLF. 2 01 01

TLF. 3 40 40

Stort farveillustreret katalog
sendes gratis
på forlangende

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse
Herning - Telf. 10 . 314
Østergade 6
Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Den er rigtig!

DEN
ER FRA

Zinck GODT-HAAB

Til alle slags bygninger

DANSK ETERNIT TAG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
AALBORG
SALGSKONTOR:
KAMPMANNSGADE 2 . KBHVN. V
TELEFON: MINERVA *2222

Røde drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Tlf. 67 Ulstrup

Resenbro

Cementstøberi

v/ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

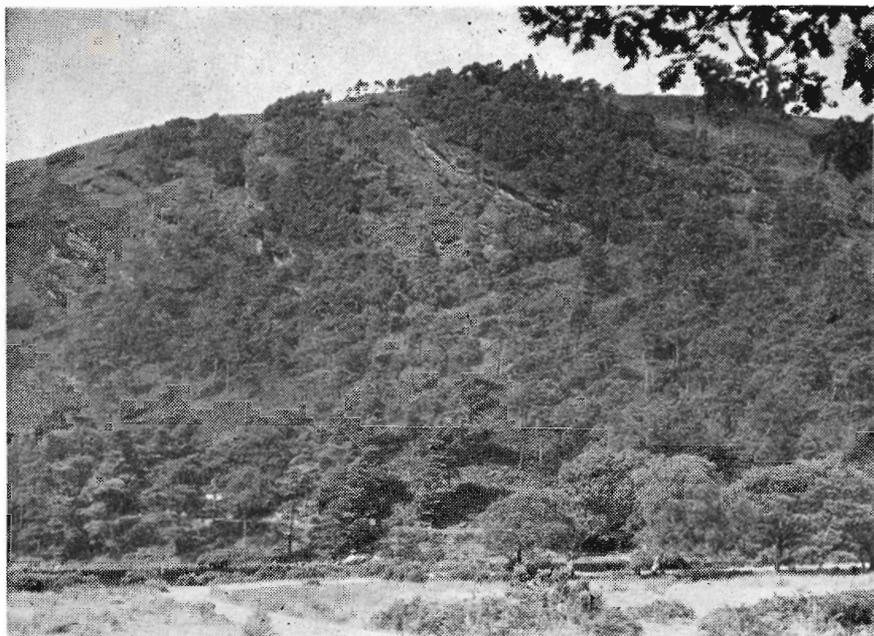
Prima betonrør
efter dansk ingeniør-
forenings normer

Mrk. alle gangbare di-
mensioner fra 10-80 cm så-
vel med som uden mufte

AERGLIT

DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

omfattes disse nu med stor veneration og drives efter de bedste mønstre. Disse ældre skovarealer er næsten alle at finde i de sydøstlige grevskaber, hvor der bl. a. omkring Glendalough findes bjergskrænter med spredte rester af vældige skovfyr. Det er også i disse egne

På enkelte bjergskrånninger ved Glendalough findes endnu bevarede rester af oprindelig gammel skovfyr. I dalbunden ses enkelte ege, og hist og her på skrænterne er der tætte krat af rodskud fra tidligere egeskove.

Fot. H. S.

syd for Dublin, at man finder smukke, men forsømte rester af ege- og bøgebevoksninger af anseelig alder.

Irlands første betydende skovlov er fra så sent som 1946, men forud havde der dog været adskillige tilløb til forsøg på at genopbygge en skovbevoksning, bl. a. under engelsk initiativ omkring 1910—14. Den nære tilknytning til England indtil 1922 med engelske jordejere, som dominerende, ja næsten alene indenfor skovbruget, medførte, at de irske skove fulgte mønstret fra England og langsomt ødelagdes, således at man, som i England, regnede med at mellem 80—90 % af alle oprindelige skove var forsvundne omkring år 1900. Dertil kom, at man i Irland i høj grad manglede uddannede forstmænd til at tage sig af opgaverne. Her som i så mange andre lande var tidligere tiders forstlige bestræbelser, når der endelig var nogle sådanne, væsentligt koncentreret om den konservative ide at bevare træmassen som en reservekapital. Vedligeholdelse og fornyelse

tænkte man ikke på, langt mindre at tilrettelægge arbejdet i skoven, så man uden at ødelægge dens produktionsmuligheder kunne imødekomme en samtids krav til øjeblikkets behov. Og slet ingen skænkede det nogen tanke, at skoven havde indflydelse på klima, jordbunds-

*Moderne bolig for en forstmand i Wicklow-distriktet.
Der findes her omkring betydelige blandede løvskove. Fot. H. S.*

forhold og vandforsyning. Det var det samme alle vegne, og i dag koster det dyrt for Irland at opelske nye skove.

Det er den irske stat, der går i spidsen med hensyn til plantning af nye skove. Private viser sig sjældent på dette område. Også her gælder den irske forsigtighed, man vil nødig bruge egne midler til investering i et formål, hvis afkastningsmuligheder ligger så langt ude i fremtiden. Den irske statsmand og agitator Donald O'Connell, der nærmest er en irsk nationalhelgen, brugte engang i forrige århundrede den talemåde, at man ligeså godt kunne spille tiden med at snakke om at køre en vogn med et forspand på 6 heste op ad en trappe som at gennemføre en tåbelig lov i parlamentet. Talemåden er anvendt med svidende ironi om den interesse, den jævne befolkning i Irland har vist for skovplantningsarbejdet.

Alligevel har det irske statsskovbrug allerede store resultater at pege på. Rundt i Irland, helt nøjagtigt på 178 forskellige områder, er der skovcentre, hvorfra man søger at udbrede kendskab til og for-

ståelse af, hvad skoven betyder for et land. Udenfor de sydøstlige amter er disse centre næsten alle oprettet på tidligere øde arealer, mange steder på afgravede moser i nært samarbejde med Bord na mona, og ud fra disse centre erhverves der hvert år betydelige nye

Contorta-bevoksning i 300 meters højde i Midt-Irland. Skiltet fortæller de vejfarende om brandfaren, idet det hurtigt har vist sig, at disse skovplantninger virker stærkt tiltrækkende på bilister, som slår sig ned mellem træerne, spiser frokost, og — ryger uden at ofre brandfaren en tanke. Fot. H. S.

arealer til tilplantning. I 1953—54 købtes således ca. 8100 ha, i 1954—55 ca. 7000 ha, i 1955—56 ca. 6900 ha og i 1956—57 ca. 7500 ha. I de 8 foregående år, fra 1945—1953 erhvervedes der ialt 37.500 ha.

Disse arealkøb volder ret betydelige vanskeligheder, idet handel med jord, navnlig landbrugsjord, er belastet med mange problemer. Fra gammel tid er ejendomsretten ofte i virkeligheden kun en brugsret, mange gange er der et gammelt fæsteforhold, som skal udredes, før en handel kan gennemføres, og endelig eksisterer der endnu hyppigere et fælleseje om fjerntliggende heder og moser. Derudover eksisterer der i Irland en grundfæstet ulyst til at skille sig af med jord. Der eksisterer fra gammel tid en hævdsret gående ud på, at en mand kun under ganske særlige forhold kan fjernes fra den jord, han dyrker og bor på, selvom han — og alle andre — ved, at han

ingen egentlige rettigheder har til jorden. Det er de gamle stridigheder fra Cromwells omflytninger af katolikker og godsejernes i og for sig fortjenstfulde forsøg fra omkring 1850 på at reformere med hensyn til driften af jorden, som sidder i den jævne irske landbruger endnu.

En lov i 1956 har givet vidtgående beføjelser til at forenkle pro-

En 25-årig sitka-bevoksning ved Glendalough. Det er ikke en yderkant, der er fotograferet, men billedet er taget midt inde i en bevoksning, hvor træerne er døde væk på en cirkelformet plet. Det er en sygdom, som man kender også fra andre lande, nu mener irske forstmænd at have fastslået, at sygdommen alle steder, hvor den opstår, udgår fra et sted, hvor skovarbejderne har haft et mindre bål antændt under frokosthvil og lignende. Opdagelsen heraf har vakt megen opmærksomhed. Fot. H. S.

blemerne. Loven opstiller bestemte regler for tre særlige forhold: 1) Hvorledes et jordkøb kan ordnes, når sælgeren ingen skøde har på sin jord. 2) Gennemførelse af tvangssalg af fællesjord, selvom en minoritet ikke vil sælge, og 3) Salg af jord, selvom ikke-ejere har græsningsret, tørveskæringsret eller jagtret. Der er naturligvis i loven indført bestemmelser om fuld erstatning i alle forhold.

Med disse tillæg af 1956 til den egentlige skovlov af 1946 er det irske statsskovbrug nået et langt stykke frem. I 1948 blev der fore-

taget en undersøgelse af, hvor meget man maksimalt måtte anse det for muligt at beplante hvert år, og anslog det til omkring 10.000 ha. Det viste sig ikke at være umuligt at nå dette tal i første omgang, bl. a. fordi selve plantematerialet ikke var til stede og det også kneb

Eucalyptus-beplantning på syd-østhældende bjergskråning i Wicklow. Denne afdelings træer er 22 år gamle, og i 1958 rummede den en vedmasse på ca. 400 m³ pr. ha. Træet egner sig ikke som tømmer, idet det ved lagring spaltes op med store revner, men ved forsøg har det vist sig, at veddet er særdeles anvendeligt i moderne byggeplader, isoleringsplader og lignende. Fot. H. S.

med uddannede folk til at lede et så stort foretagende. I 1956 nåede man på eet år at tilplante 6900 ha, og dette resultat øges nu støt fra år til år. I en beretning fra ministeriet for 1957 siges det, at det er udviklingen af planteskoler, oplæringen af mandskab og lettelserne ved køb af jord til formålet, der har medført, at man nu er nået så

vidt, at man om et par år kan gå endnu videre og udover de årlige 10.000 ha, der planlagdes i 1948.

Fra statsskovbrugets forsøgsarealer ved Clonsast, hvor Bord na mona har overladt forsøgsfolkene et godt 2 km langt og 30 meter bredt afgravet moseareal. Arealet er udvalgt, så undergrunden og den tilbageværende tørvedybde varierer. Der gøres bl. a. forsøg med tilførsel af gødning, men også med dækning af tørvelaget med mineraljord inden plantning foretages. I baggrunden ses en 3 meter høj tørveskrænt. Fot. H. S.

Statsskovbruget tillægger de forsøg på vanskelig jord, moser og lignende, der i de forløbne år med stor energi er gennemført, så stor betydning, at man regner med at stå for en ny meget stærk udvidelse af tilplantningsarbejdet over alle dele af Irland. Det tillægges en sær-

lig værdi for udviklingen, at de nye metoder med mekanisk bearbejdning af nye arealer har forskudt en væsentlig del af plantningsarbejderne til de vestlige, overbefolkede områder. I disse områder er der i overensstemmelse hermed oprettet 12 nye plantningscentre i løbet af de sidste 4 år og kun 1 nyt centrum udenfor de vestlige egne.

62 af skovcentrerne råder over egen planteskole på gennemsnitlig

4-årig bevoksning på statsskovvæsenets forsøgsareal ved Clonsast. Forsøgsfeltet her viser lærk og rødgran i blanding, hvor der for hver plante er tilført 60 gram råfosfat. Fot. H. S.

10 ha, og i 1956—57 leveredes herfra 25 millioner planter til statens eget brug mod 20 millioner i 1953—54. Det er først og fremmest nåletræer, der tiltrækkes i planteskolerne, nemlig 95 %, og blandt nåletræesarterne dominerer sitka med 40 %, pinus contorta med 31 % og rødgran med 9 %.

Det er bemærkelsesværdigt, at der i de sidste 5—6 år er sket en ændring i forholdet mellem træarterne, idet contorta i 1952 udgjorde 40 %, medens sitka kun var nr. 2 med 23 % og rødgran nr. 3 med 12 %. De irske forstmænd siger, at denne ændring har 2 årsager. For det første, at sitka'en finder stigende anvendelse på afgravet mosebund og for det andet, at arboretforstander Syrach Larsen fra Danmark for nogle år siden besøgte Irland og i en række foredrag

efter en rundrejse i landet stærkt motiverede en tro på, at sitka var fremtidstræet for det irske skovbrug.

Det særlige forsøgsarbejde med skovplantning på mosearealerne var indledt allerede i 40-erne og fortsættes stadig i mindre omfang ved de forskellige skovcentre, men det mere videnskabelige arbejde, der skal endeligt fastlægge fremtidens arbejde, er nu især samlet på et afgravet moseareal ved Clonsast i Midtirland og omkring den tidligere omtalte forsøgsstation Glenamoy nær Atlanterhavskysten i Nordvestirland.

I Clonsast er forsøgsarealet udvalgt midt inde i en milevid mose, hvor Bord na mona har afgravet tørvelaget i flere meters dybde, så der tilbage kun er et ca. 1 meter dybt tørvelag, som kun lige dækker det tætte bundlag af døde fyrretræsstubbe.

Der er tilplantet en 30 meter bred stribe fra nord til syd i et par kilometers længde. Langs arealet er der på begge sider åbne drængrøfter, og tværgående grøfter med 50 meters afstand har samme hensigt. Alligevel virker hele området som meget svampet og fyldt med vand. I forskellige blandinger med forskellig afstand er 17 træarter indplantet for 2—5 år siden, hovedsagelig nåletræ: Contorta, sitka, rødgran, forskellige lærk, tsuga, eg, bøg, poppel, birk o. s. v. De forskellige træarter er plantet på samme måde, men i forsøgsfelter med forskellig overfladebehandling i 20—30 cm dybde og forskellig gødningstilførsel. Der er for eksempel gødet med 60—90 gram råfosfat pr. plante, og der var i hvert fald i efteråret 1958 et tydeligt udslag for de steder, hvor denne gødningstilførsel havde fundet sted. I de ugødede forsøg klarede de forskellige træarter sig højst uensartet, uden at der dog endnu kunne trækkes bestemte linier op. Sitka og tsuga (forskellige arter) var de irske forstmænd såre tilfredse med, men det må dog tilføjes, at hvor der var størst tørvelag, var det pinus Insignis og pinus Contorta, der syntes at love mest, skønt der havde været store vanskeligheder med plantematerialet. Alle steder, hvor der var plantet lærk nærmest drængrøfterne, stod lærkene med alenhøje årsskud, men blot et par meter fra grøfterne var lærkene straks påvirket af jordbundens større vandindhold og betydeligt længere tilbage i vækst. Direkte tilførsel af mineraljord, f. eks. fra de store drængrøfter, viste meget gunstige udslag for alle træarter.

(Denne artikel er fortsættelse af artikler i nr. 2 og nr. 3.)

(Fortsættes.)

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

NORMRØR

med garantimærket Δ
Impregnering
Brøndrør

TRØCONTORET
KOLDING

Telf. 4344

FROAVL
FROHANDEL

Røde
DRÆNRØR
fra 2"—12" haves
altid på lager
Forlang tilbud
„Sofienlund“
TEGLVÆRK
Telefon 10 Ulstrup

Tårnsilosten
Drænrør
Baumadæk
Tagsten
Mursten

KÄHLERS Teglværk
Korsør

Kaas- Briketter

Hovedforhandler:

Nordjyllands
Kulkompagni
Nørresundby
Telf. 4227 . 4228

Fabrik: Kaas
Telf. Kaas 11

Randers

MØRTELVÆRK OG
BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum

Kristrup pr. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ mærkede varer
løres

Største lager
Bedste kvaliteter
Forlang tilbud

Aktieselskabet

L. Hammerich & Co.
Specialforretning i bygningsartikler
Grundlagt 1884 . Tlf. 271 58 (3 lin.)
Aarhus

Jordbrugskalk

Ferslev Kalkleje
pr. Ellidshøj

Batum Kalkleje pr. Roslev
Tlf. Aasted 66

Mergel

Levering fra lokale Lejer

Brunkul

Midtjysk Brunkul Industri
Søby pr. Kølkær
Tlf. Kølkær 28

Tegl

Katrinebjerg Teglværk
pr. Hejnsvig
Tlf. Hejnsvig 17

H. THEUT A/S

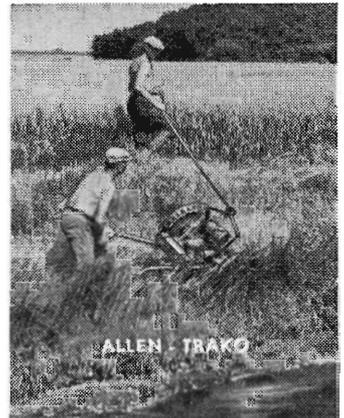
Ingeniør- og
Entreprønerforretning
Telefon 6000 Viborg
Viborg 1580 Skovbrynet 23

SOLIGNUM

TRÆKONSERVERINGSFARVE
mod råd og svamp

Fås hos farve- og temmerhandlere
samt bygningsmaterialeforretninger
CARLSEN & PLENGE, SØBORG

ALLEN-TRAKO

Græsslåmaskinen for kanalkanter,
underskov og diger m. v.

FRIMODT KONNING

TRAKO MANUFACTURING

Pjedsted - telefon 60
Eneforhandling

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon 58

ØLGOD

Telefon 59

Trifolium Frø

KØBENHAVN

RANDERS

Petersværk Betonvare-Industri

Nørresundby - Telf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400
Renseanlægget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820)

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør

i størrelse fra 2 til 15 tommer

Indhent tilbud - Tlf. Højslev 3

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer

Tjæreborg Cementstøberi,

Hurtig levering   Telefon 21   Reel betjening

ELEMENTBRØER

Jernbetonspunplanker — Specielle emner efter opgave.

N. SKYTTE

Ringkøbing Cementvarefabrik - Tlf. 601—602

Videbæk Cementvarefabrik - Tlf. 214

Alt i betonvarer efter D. S. 400

Hulkjærhus

Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

*Planter til skove,
læhegn og haver*

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontor i
Karup og Kølvrå

Røde drænrør

føres altid på lager fra 2"
til 3" - Tilbud til tjeneste

A/S **Gammelgaard
Teglværk**

Telefon 187 - Skive

Philipsen & Hall [^]/_s

Sct. Mathiasgade 88 . Viborg

Elektriske anlæg

Vandværksanlæg

Telefon 173 og 174

Krogsgades Cementstøberi

J. Halvorsen & Sønner

Kontor:

Dannebrogsgade 22, Aarhus

Telefon * 2 58 99

Ny fabrik i Vejlbj

Alt i betonvarer D. S. 400

Frøavlscetret

HUNSBALLE

Holstebro - Tlf. 533

Frøavl og frøhandel

**Viborg Byes og Omegns
Sparekasse**

Telefon 1400 (4 lin.)

Sct. Mathiasgade 68

Kontortid: Kl. 9—15

Lørdag: Kl. 9—13

Aftenskspedition:

Fredag: Kl. 19—20

Filialer:

Karup

Flyvestation Karup

Mammen

Brug **RANDERS
REB**

Bjerringbro

Cementvarefabrik

ved Th. Petersen

Tlf. 111 Bjerringbro

ALLE

△ MÆRKEDE RØR

imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

**Børnelammelses- og
ulykkesforsikring**

Den gensidige
Landbo-Sygeforening

Vesterbrogade 15

København V

Telef. 6659 - 5974

Stenvad

CEMENTSTØBERI

Telf. 6 Stenvad

Arnold Westmark

Alle △ mærkede rør føres

Altid leveringsdygtig

E. DALGAARD SØRENSEN ¹/₂
AARHUS TELF. 578 00

ANVEND TØRVESTRØELSE VED DRÆNING . . .

På jorder med finsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse (»hundekød«) omkring stødfugerne.

Spørg Hedeselskabet.

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKEFORSIKRING

Telefon Minerva 360
Omsidigt selskab

★

Ansvarsforsikring

Vester Farimagsgade 19
København V.

★

Automobilforsikring

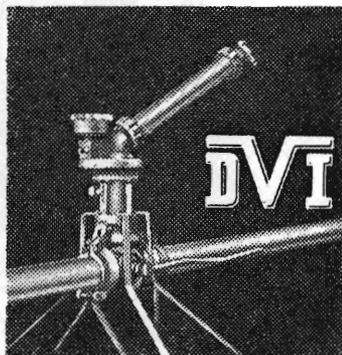

Brostrøm^s

Planteskole

VIBORG
ved C. Nielsen
Telefon 42

leverer alle planter for
HAVE, MARK og SKOV
Hårdføre og veldrevne arter
for ethvert formål

VANDINGSANLÆG

med Kanoner eller Sprinklers

★

DANSK VANDINGS INDUSTRI

Snoghøj, Fredericia

Tlf. Erritsø 128

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. Birk

Telef. Rødkjærsbro 14

FØRER KUN MÆRKEDE VARER

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres

Forlang tilbud

Ellidshøj Kridt- og Kalkværk

af *C. M. Christiansen, Århus*

Telefon Ellidshøj 4 og Aarhus 2 73 12

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmøl

GUGKALK

gi'r Grøde

Faa fuldt Udbytte af
Jorden. Brug vor aner-
kendte Jordbrugskalk
— det betaler sig!

GUG KALKVÆRK A/S

Elmealle 2, Hasseris. Tlf. Aalborg 21288.

Teglværkernes

SALGSKONTOR

ESBJERG

Telefon 265 - 546

Drænrør

2" - 15"

Mursten - Tagsten

PALUDANS PLANTESKOLE A/S

KLARSKOV

Skovplanter, hæk- og
hegnplanter, allétræer

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV 9

Midtjydske Teglværkers Salgskontor S. m. b. A.

Telefon Skive 1030

Alle størrelser i drænrør leveres

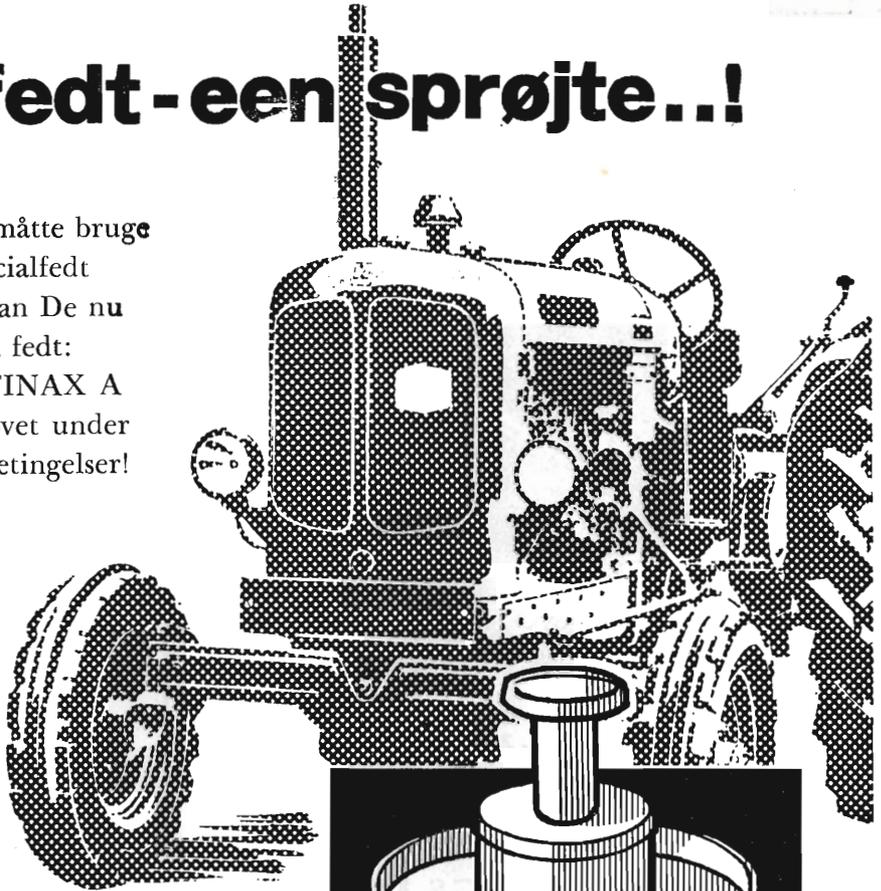
Telefon Viborg 1330

CLOC

Liqueur
Gin
Whisky

eet fedt - een sprøjte..!

Hvor De før måtte bruge
3-4 slags specialfedt
til smøring, kan De nu
nøjes med eet fedt:
SHELL RETINAX A
— gennemprøvet under
de hårdeste betingelser!

- ★ Højt smeltepunkt bevirker, at fedtets konsistens ikke påvirkes af arbejdstemperaturen!
- ★ RETINAX A er vandbestandigt — derfor effektivt på selv de mest udsatte steder!
- ★ Stor vedhængsevne og indhold af antirust-additiv forhindrer korrosionsangreb.
- ★ Tilsat anti-iltende additiver, der forhindrer indtørring af fedtet!
- ★ De behøver kun eet fedt og een sprøjte — derfor ingen mulighed for fejlsmøring!

EET FEDT - EEN SPRØJTE TIL ALLE FORMÅL!

SHELL fedtsprøjtefylder udelukker urenheder og luftblærer i sprøjten og sikrer mod beskadigelser forårsaget af snavs i kuglelejer etc. Nemmere og mere økonomisk!

Forlang brochure med yderligere oplysninger på nærmeste SHELL-distriktskontor.

A/S DANSK SHELL